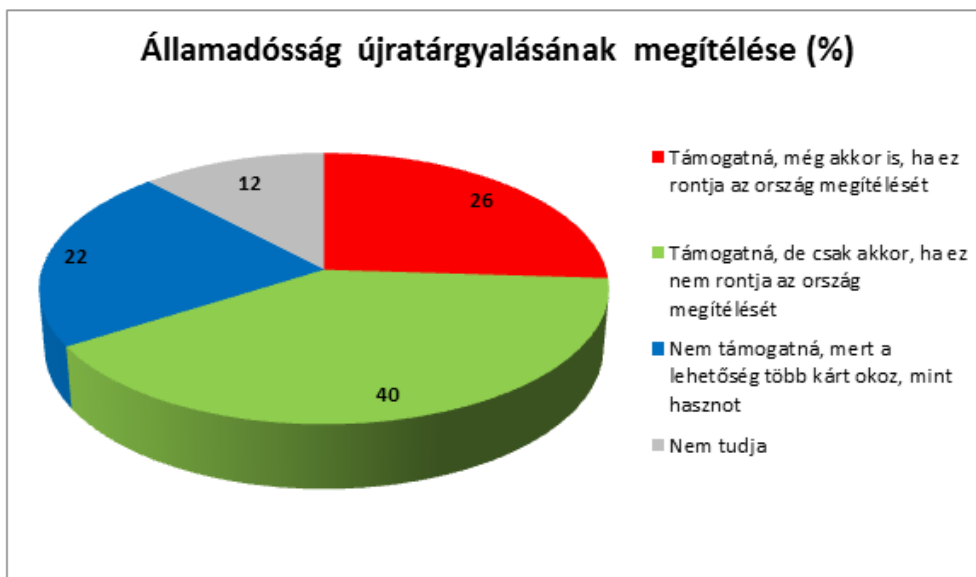

„Iránytű a magyar politikához” – Az Iránytű Intézet decemberi közvélemény-kutatásának eredményei II.

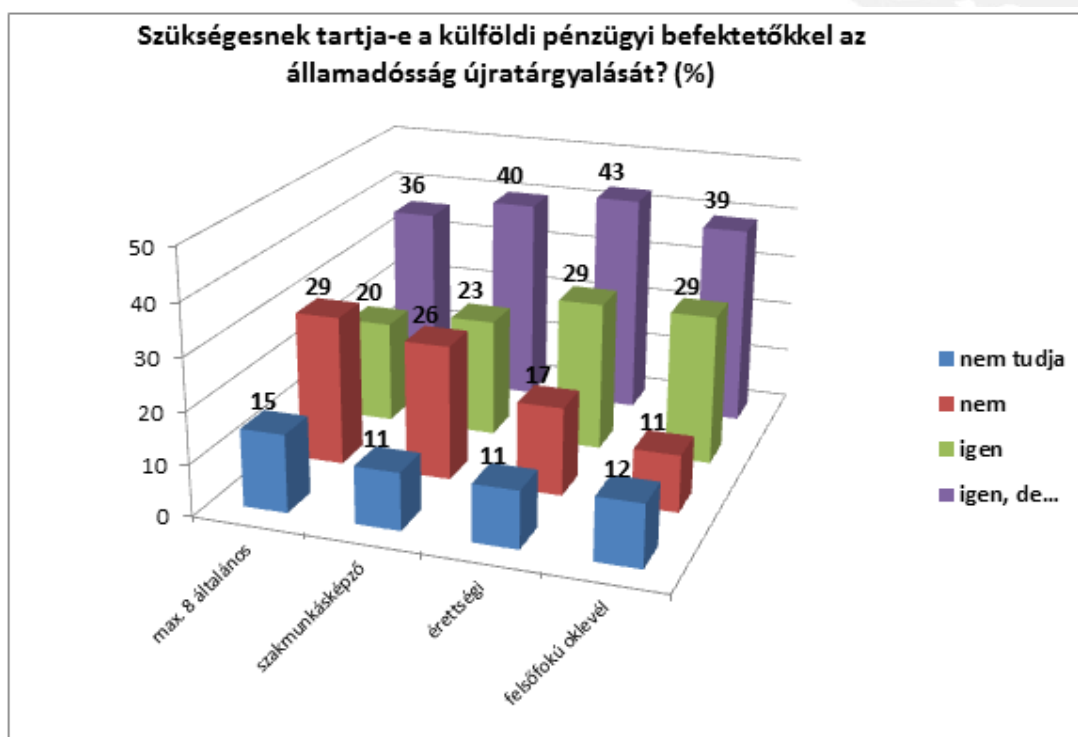
Az Iránytű Politikai és Gazdaságkutató Intézet ezen elemzés keretében publikálja decemberi országos közvélemény-kutatása további eredményeit. Jelen elemzésünk az államadósság újratárgyalásának társadalmi támogatottságát, a különböző demokratikus intézményekbe, döntéshozatali szintekbe vetett bizalom mértékét, az EU-tagság, illetve az azzal járó egyes kötelezettségek felülvizsgálatának véleményezését, az EU-tagság megítélésének változását, valamint a halálbüntetés társadalmi támogatottságát veszi sorra. Kutatásunk országos, 1000 fős reprezentatív mintára épült, a feldolgozott adatok megyei és regionális népességeloszlás, településtípus és településméret szerinti népességeloszlás, nemi és korösszetétel, valamint iskolázottság szerint tükrözik a 18 év feletti magyar lakosság véleményét (3,2%-os hibahatárral). A telefonos megkeresések december 3. és 16. között zajlottak.

Államadósság újratárgyalásának megítélése

Kutatásunkban fel kívántuk mérni a magyar társadalom államadósság újratárgyalásával kapcsolatos véleményét. Megítélésüket a következő kérdés feltételével vizsgáltuk: „Szükségesnek tartja-e a külföldi pénzügyi befektetőkkel az államadósság újratárgyalását?” A válaszadók 40%-a csak abban az esetben támogatná az újratárgyalást, amennyiben az nem rontja az ország megítélését, 26% viszont még annak fennállása esetén is. Májusi közvélemény-kutatásunkban az abszolút támogatás arányát a mostaninál alacsonyabbra, 21%-ra mértük.

Az ország megítélésének függvényében támogatók közt felülreprezentáltak az MSZP szavazók (pártválasztók), valamint a nők, az abszolút támogatók közt pedig a Jobbik és az LMP szavazói, illetve az érettségivel és felsőfokú oklevéllel rendelkezők. 22% szerint az újratárgyalás több kárt okoz, mint hasznot, e csoport ezért nem érzi azt szükségyszerűnek. Érdekes mindemellett kiemelni, hogy a válaszadók magas arányban, 12%-ban nem tudták megítélni a kérdést. Iskolai végzettség szerinti bontásban vizsgálva a társadalomnak az államadósság újratárgyalásáról alkotott véleményét, megállapíthatjuk, hogy a támogatás a végzettség szintjének emelkedésével növekszik.

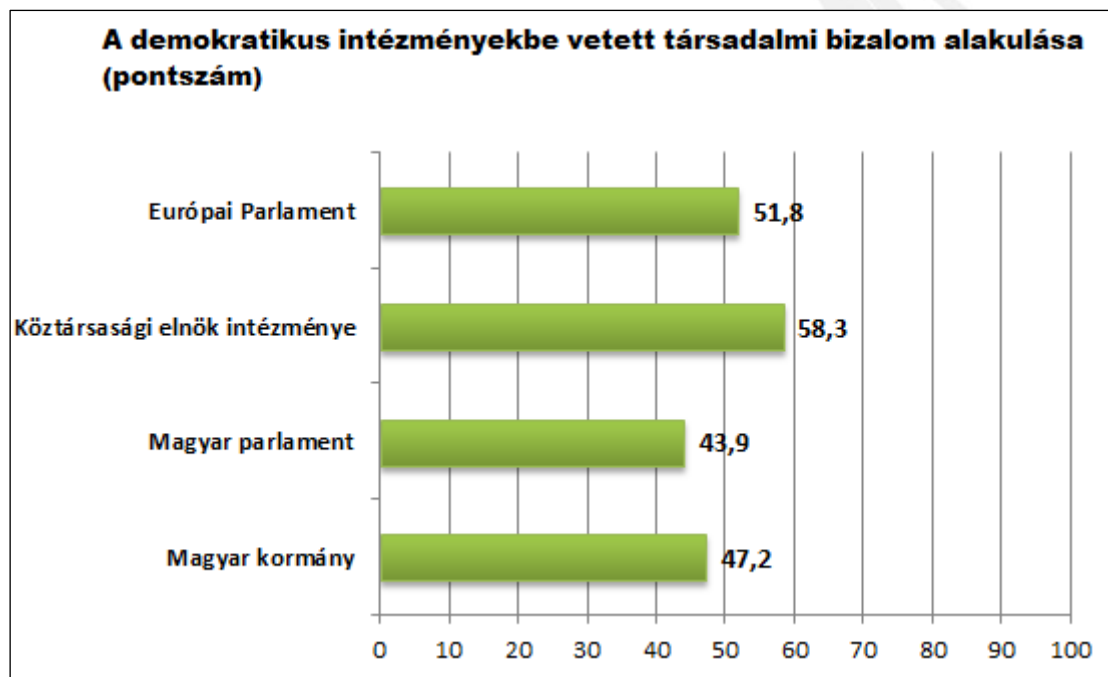

A kutatás eredménye szerint tehát magas társadalmi támogatottság övezne egy esetleges újratárgyalást, a támogató választ adó megkérdezettek aránya 66%. Természetesen nem hagyható figyelmen kívül

azok aránya, akik csak abban az esetben támogatnák, ha az nem rontaná az ország megítélését, hiszen e válaszadói kör teszi ki a támogatók többségét.

Demokratikus intézményekbe, döntéshozatali szintekbe vetett bizalom mértéke

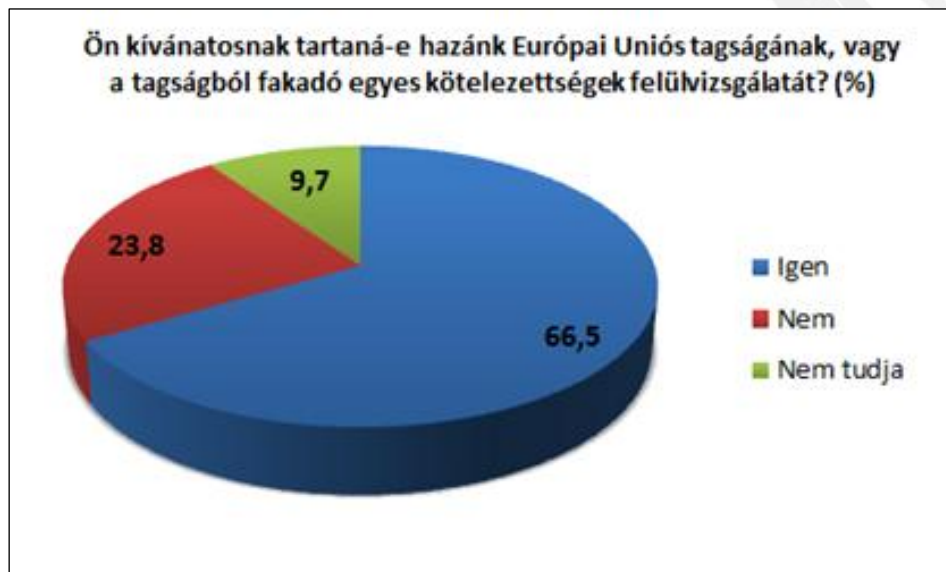
Kutatásunk során felmértük egyes meghatározó demokratikus intézményekbe, illetve döntéshozatali szintekbe vetett társadalmi bizalom alakulását is. Ennek számszerűsítésekor a választói értékeléseket súlyozással leképezett elemi indexekkel jellemeztük, az eredményeket pontszámban adtuk meg (a skálán elérhető maximum pontszám: 100 pont).

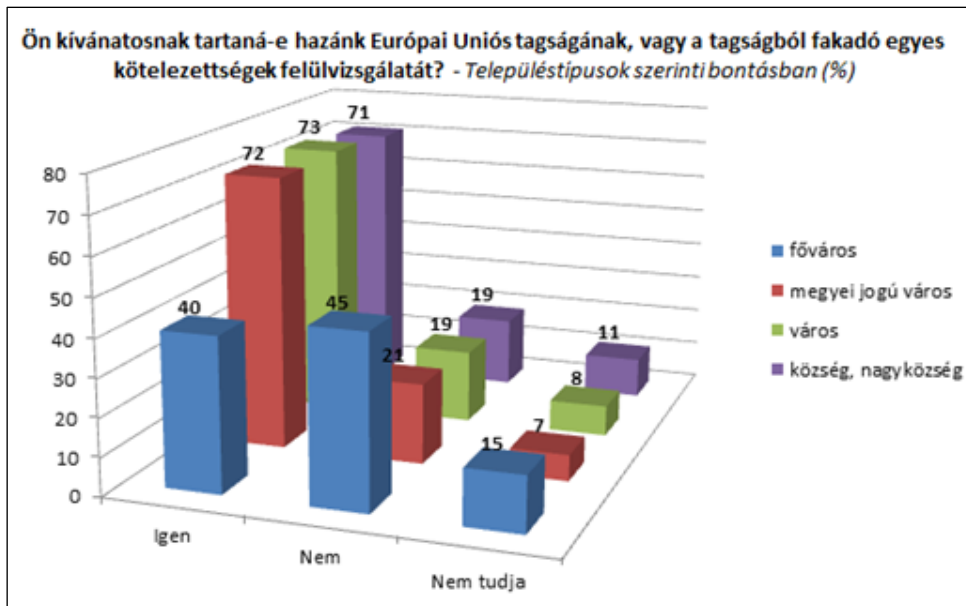
A diagramról leolvasható, hogy a választópolgárok szemében a hétköznapi életet jelentősen befolyásoló, napi (párt)politikától, politikai küzdelmektől távolabb eső intézmények, illetve döntéshozatali szintek nagyobb bizalmat élveznek. A döntően protokolláris funkcióval bíró, a parlamentáris köztársasági kormányformából következő gyenge köztársasági elnöki szerep jóval nagyobb szimpátiát élvez, mint a végrehajtó hatalmat, illetve a törvényhozást megtestesítő intézmények. Az Európai Parlament állampolgárok szempontjából távoli, nehezebben értelmezhető feladat- és hatásköreivel, intézményes viszonyaival szemben jóval kisebb bizalmatlanság, illetve kifejezett protesthangulat érzékelhető. Mindazonáltal a legnagyobb értéket kapó köztársasági elnöki intézmény is csak 58,3 pontot kapott a 100 pontos skálán. Itt megjegyzendő, hogy az eddigi tapasztalatok alapján a válaszadók szubjektív értékelése szempontjából gyakorta lényeges tényező a hivatalban levő államfő szerepfelfogása, vagyis az a körülmény, hogy a rendelkezésére álló jogi eszközökkel milyen gyakran és mennyire proaktív módon él, illetve mennyiben jellemzi őt bizonyos „aktivista” attitűd.

Az EU-tagság, illetve az azzal járó egyes kötelezettségek felülvizsgálatának kérdése

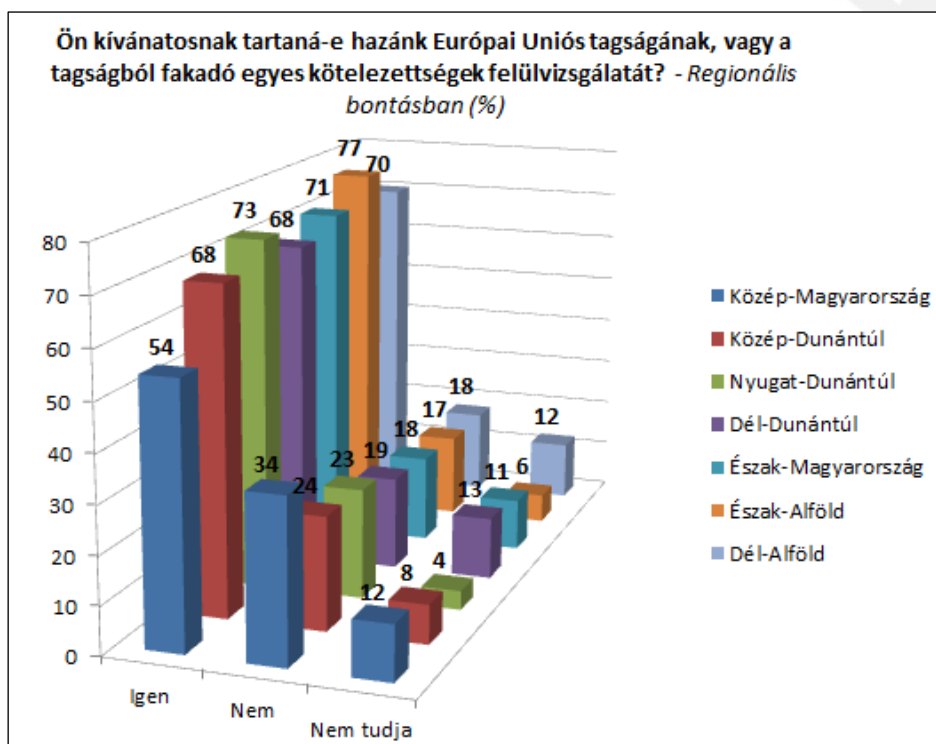
Az EU-tagsággal, illetve az azzal járó előnyökkel való elégedettség/elégedetlenség mértékét tapasztalva (korábbi közvélemény-kutatásunk eredményeit is figyelembe véve), valamint a belpolitikai vitákat szem előtt tartva hasznosnak ítéltük feltenni a kérdést, hogy „Ön kívánatosnak tartaná-e hazánk Európai Uniói tagságának, vagy a tagságból fakadó egyes kötelezettségek felülvizsgálatát?” A válaszadók (N=997) 66,5%-a értett egyet e felvetéssel („igen”), 23,8%-a ellenezte azt („nem”), 9,7%-a pedig nem tudott állást foglalni a kérdésben („nem tudja”). A válaszadók jelentős többsége, közel kétharmada tehát támogatná egy, az uniós tagsággal és kötelezettségekkel kapcsolatos egyeztetési folyamat megkezdését.

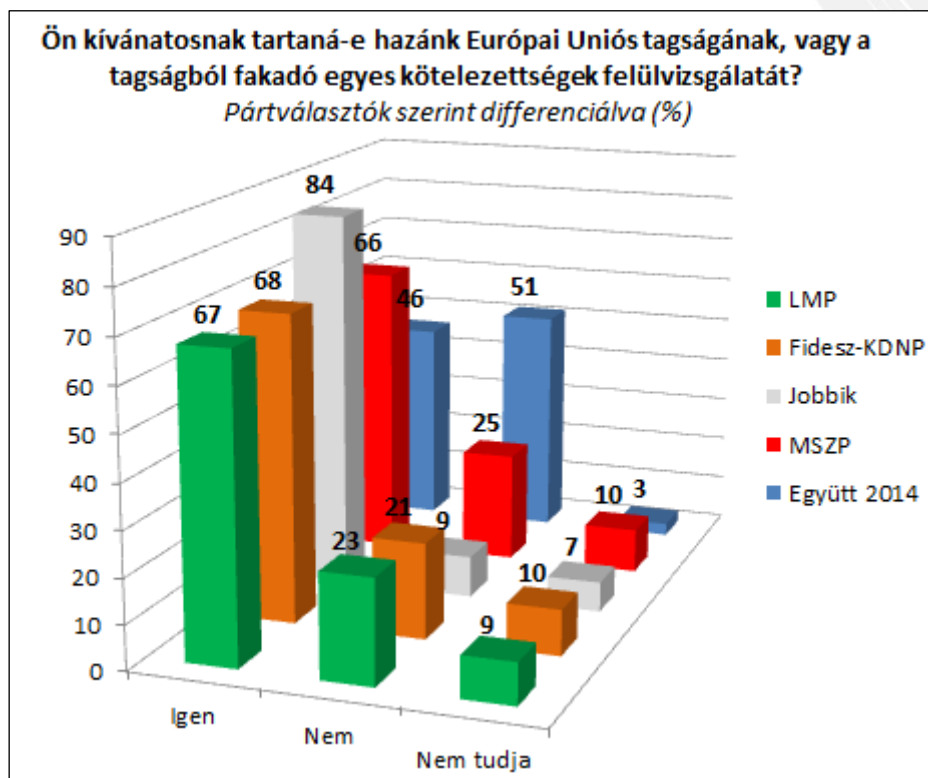
A következő ábrán településtípusok szerinti bontásban taglaljuk a kapott eredményeket. Jól megfigyelhető, hogy a főváros kivételével minden településtípusnál főlényben, ráadásul nagyarányú főlényben vannak azok a válaszadók, akik támogatják a felülvizsgálatot, valamint az is leolvasható a kapott adatsorokból, hogy a kisebb településtípusok felé haladva hibahatáron túl növekszik azok száma, akik nem tudtak állást foglalni e kérdésben.

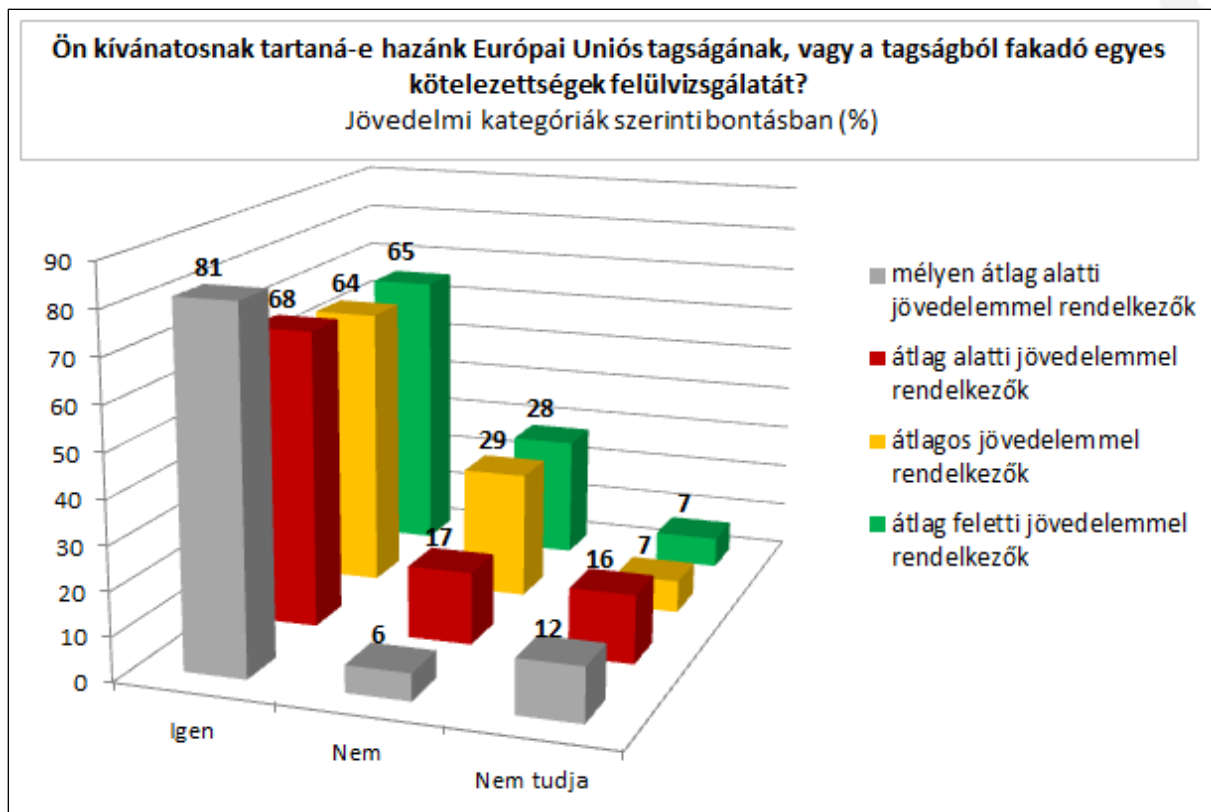
A kapott mintánkat régiókra bontva is görcső alá vettük, amit a következő oszlopdiagram szemléltet. Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy Közép-Magyarország (főként a budapesti adatok miatt) „kilóg” a sorból, mivel az átlagnál szignifikánsan alacsonyabb azon válaszadók száma, akik az „igen” válaszlehetőség mellett foglaltak állást. Érdekeség, hogy az EU-tagságot, illetve az abból fakadó egyes kötelezettségek felülvizsgálatát leginkább támogató észak-alföldi régiót a gazdasági fejlettségben és földrajzi elhelyezkedésben a Nyugathoz közelebb álló Nyugat-Dunántúl régiója követi (ugyanakkor az Észak-Alföld mellett itt a legalacsonyabb azok száma is, akik nem tudtak állást foglalni e kérdésben).

Az uniós tagság, illetve az abból fakadó egyes kötelezettségek felülvizsgálatának támogatottságát pártválasztók szerinti bontásban is megvizsgáltuk. Az alábbi ábrán jól látható, hogy az Együtt 2014 formációt támogatók táborán kívül minden releváns politikai erő támogatóinak túlnyomó többsége egyetért a felvetéssel („igen”). A kormánypártokat, valamint az ellenzéki MSZP-t és LMP-t támogatók véleményének megoszlása nagyban hasonló mintázatot mutat, míg a Jobbikos pártválasztók táborán belül kiemelkedően magas a felülvizsgálat szükségességét helyeslők aránya. Tehát a pártpolitikai palettán e kérdés mentén a két egymásnak ellentmondó, „kilengő” álláspontot a Jobbik („igen”: 84%, „nem”: 9%, nem tudott állást foglalni: 7%), illetve az Együtt 2014 mozgalom („igen”: 46%, „nem”: 51%, nem tudott válaszolni: 3%) képviselik, de a többi releváns párt támogatóinak esetében is kétharmados többségnek örvendhetnek az „igenek” (MSZP-nél: 66%, LMP-nél: 67%, Fidesz-KDNP-nél: 68%).

Végezetül érdemes egy másik aspektusból is megvizsgálni e kérdést, nevezetesen jövedelmi kategóriák szerint differenciálva (önbesorolások alapján osztályoztuk) felmérni az EU-tagság és egyes kötelezettségek felülvizsgálatának támogatását (lásd: következő diagram).

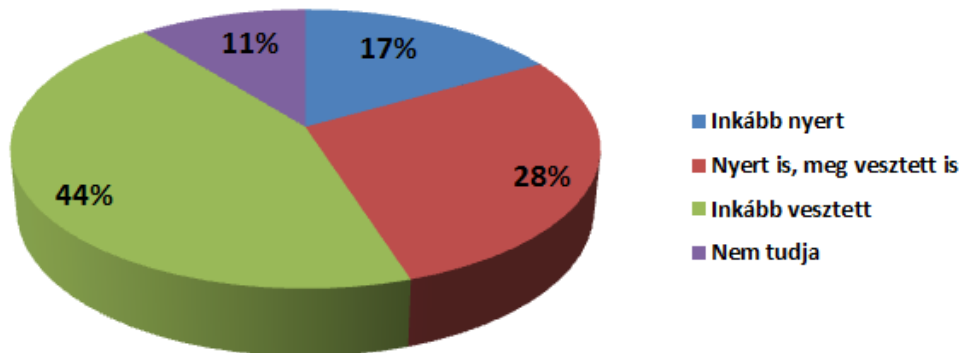
A kapott mintából kiderül, hogy a „mélyen átlag alatti”, valamint az „átlag alatti” jövedelemmel rendelkezők körében népszerűbb a felülvizsgálatra adandó igenlő válasz, valamint szélesebb bázist képez a bizonytalanok csoportja is. Az „átlagos”, illetve „átlag feletti” jövedelemmel rendelkezők körében – hibahatáron belül – nagyjából megegyezik a válaszok megoszlása („igen”: 64-65%; „nem”: 28-29%; 7% pedig nem tudott állást foglalni a kérdésben).

Az EU-tagság megítélésének változása

A 2012 májusában végzett közvélemény-kutatásunk alkalmával külön figyelmet szenteltünk az Európai Unió megítélésének vizsgálatára. Érezhető annak a konfliktusnak a fokozódása, amely az EU intézményi átalakításával, a politikai-fiskális integráció elmélyítésével járt együtt az elmúlt időszakban. A májusi kérdőívből a számos EU-val foglalkozó kérdés közül az „Ön személyesen nyert azzal, hogy Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz?” címűt tartottuk meg azzal a céllal, hogy a választókorú magyar lakosság érzületének esetleges változását nyomon követhessük. A lekérdezést az összehasonlíthatóság érdekében változatlan módszertannal végeztük.

Fél év alatt a két szélsőséges válaszlehetőség („inkább nyert” 16,7%; „inkább veszített” 44%) aránya nőtt meg a semleges lehetőség („nyert is, meg veszített is” 28,2%), illetve a „nem tudja” (10,7%) rovására. Májusban az „inkább nyert” lehetőség 11,4%-ot, a „nyert is, meg veszített is” 37,7%-ot, az „inkább veszített” 33%-ot, és a „nem tudja” 18%-ot kapott.

Ön személyesen nyert azzal, hogy Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz?

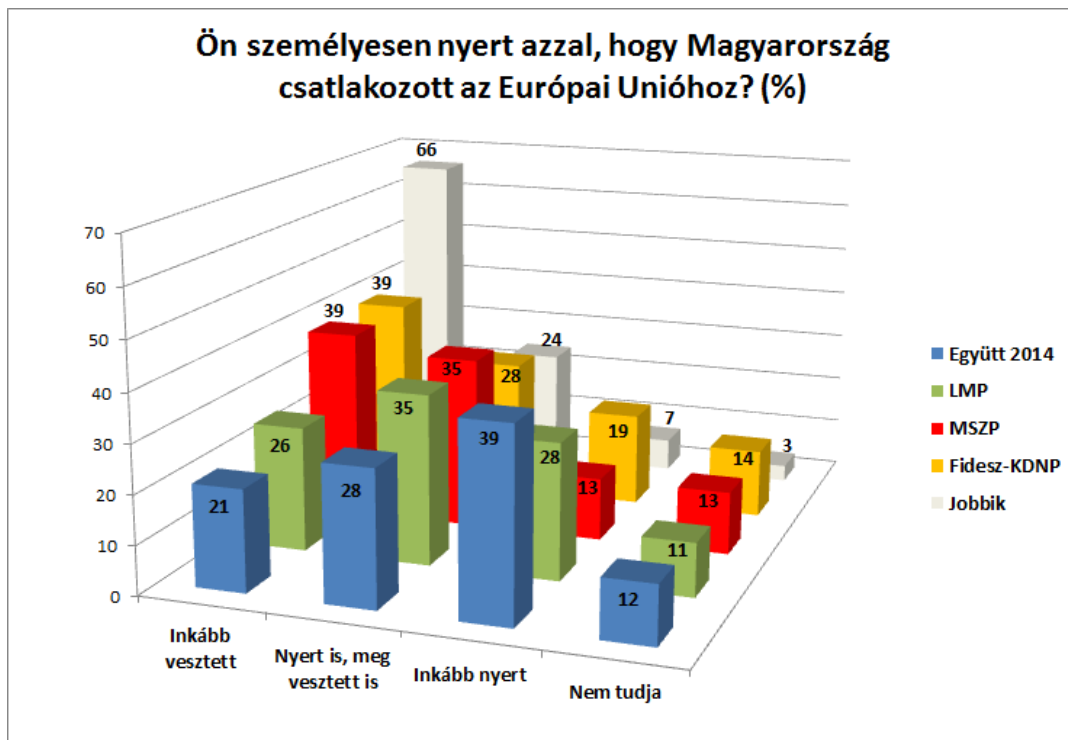
A 18-29, illetve 60 év feletti korosztályok előnyösebbnek ítélik meg az EU-tagságot, közülük is inkább a férfiak tekintenek pozitívan az EU rájuk gyakorolt hatására, míg az ötvenes korcsoport kimagasló arányban (55%-ban) negatívan ítéli meg a tagság hatásait.

Településnagyság szerint megfigyelhető egyfajta települési lejtő, legalábbis a „nyertesek” arányát tekintve. Míg az 1000 fő alatti falvakban élők 9%-a érezte magát az integráció nyertesének, addig Budapesten már 27%, az aprófalvaktól a fővárosig fokozatosan növekszik az EU-belépését pozitívabban értékelők aránya. Az „inkább veszített” megítélést kimagasló arányban szintén a kisközségekben élő válaszadók jelölték (58%), a fővárosban ez az arány már csak 23%.

A mélyen átlag alatti jövedelemmel rendelkezők igen negatívan ítélik meg a csatlakozás hatását, míg a középosztály, illetve az átlag feletti jövedelműek válaszai pozitívabb képet mutatnak. Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők szintén kritikusabbak, ám a diplomások körében „az inkább nyert” válaszlehetőséget ugyanannyian jelölték meg, mint annak negatív párját (29-29%).

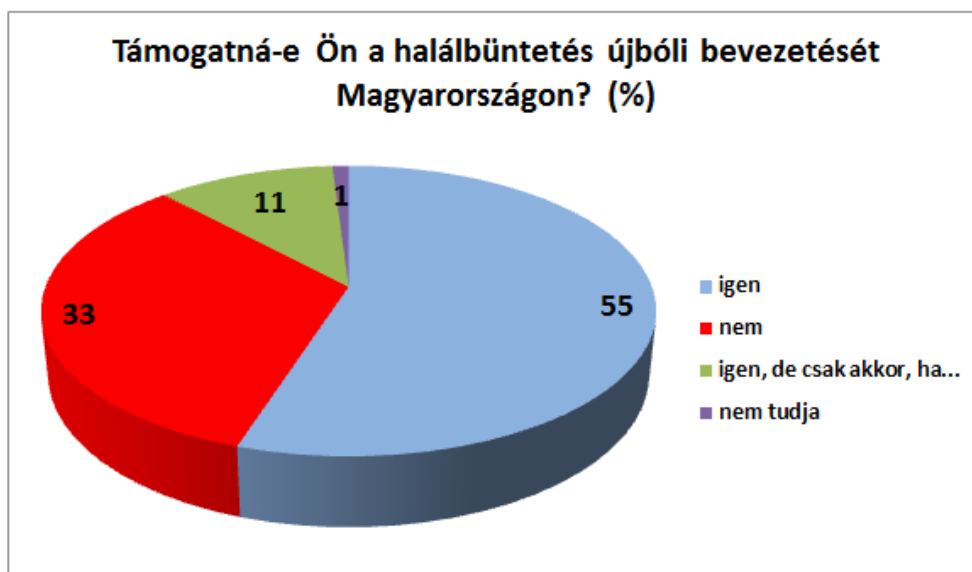
A pártot választani tudók körében a Jobbik szavazói ítélik meg legrosszabbnak a csatlakozás személyes hatásait, míg az LMP és az Együtt 2014 választói inkább pozitívnak ítélik meg a belépést.

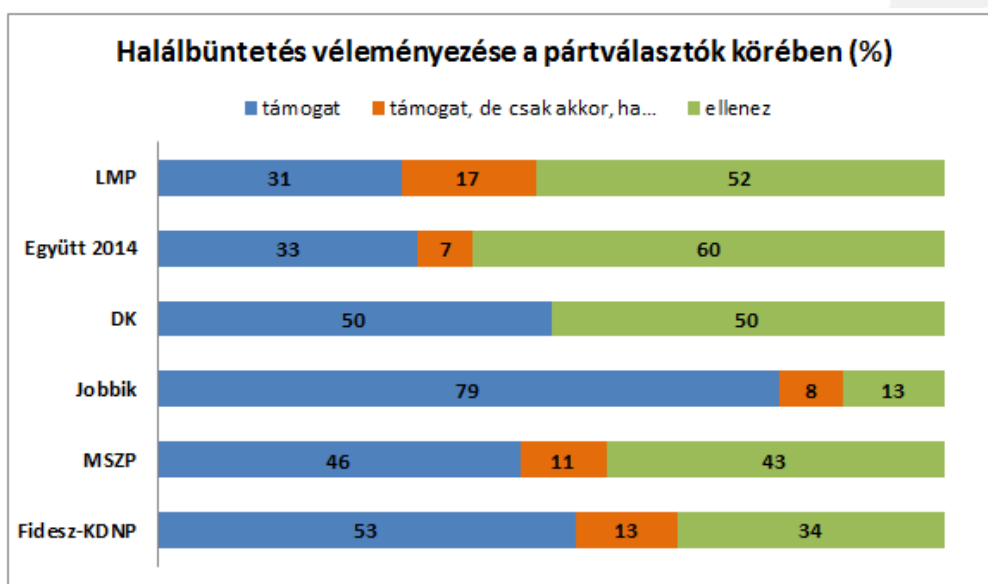

Halálbüntetés társadalmi megítélése

Kutatásunkban megkérdeztük a választópolgárok halálbüntetésről alkotott véleményét, felmérve – hipotetikusán felvetett - bevezetése társadalmi támogatottságának/elutasítottságának mértékét. A válaszadók kirívóan magas arányban tudtak véleményt alkotni a kérdésben, mindössze 1%-uk vélte úgy, nem tud a feltett kérdésre választ adni. A válaszadók többsége, 55%-a a halálbüntetés bevezetésének abszolút támogatása mellett foglalt állást. A halálbüntetés megítélésének felmérésére kutatásunkban nyitott kérdést alkalmaztunk, válaszlehetőségek nem kerültek beolvasásra. Ennek eredményeképp, a válaszadók 11%-a kifejtette azon véleményét, miszerint csupán speciális esetekben (pl. kirívóan életellenes bűncselekmények), de támogatná a bevezetést. A válaszadók 33%-a viszont teljes mértékben elutasítaná.

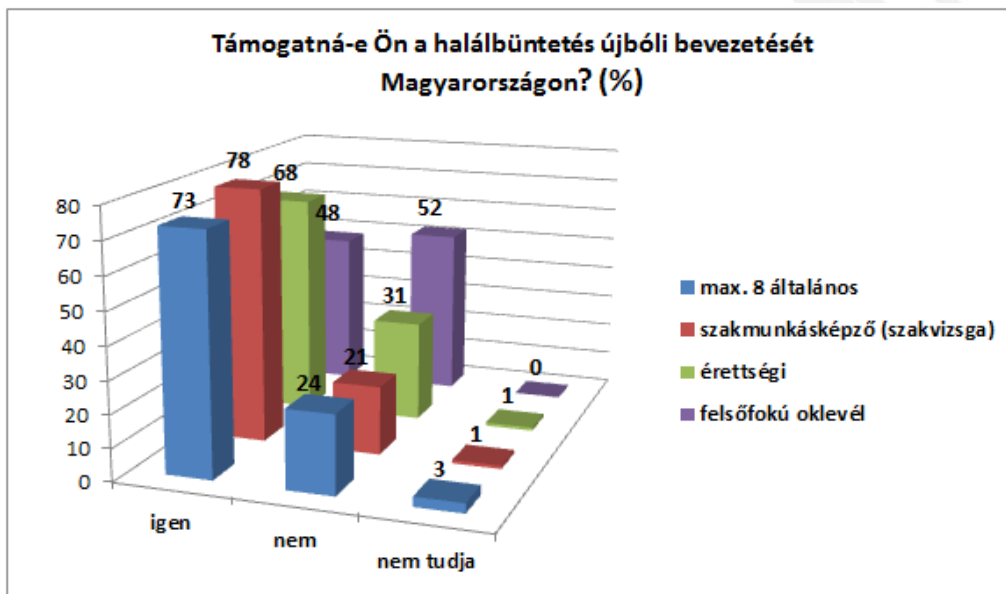
A halálbüntetés megítélését érdemes a pártválasztók körében is megvizsgálni. A Jobbik szavazói körében a legmagasabb a halálbüntetés támogatóinak aránya, mintegy 79%-a pártolná bevezetését, 8% speciális feltételek mellett támogatná és csupán 13% ellenezné. A nemzeti radikális párt után a Fidesz-KDNP szavazók támogatják a bevezetést leginkább, 53%-ban, 13%-uk fenntartásokkal támogatná, 34%-uk pedig elutasítja a halálbüntetést. Legerőteljesebben az Együtt 2014, valamint az LMP támogatói ellenzik, előbbinek 60, utóbbinak 52%-a. Míg az LMP-ben magas arányban (17%) vannak jelen a halálbüntetést speciális esetekben támogatók, addig az Együtt 2014 esetében ez az arány csupán 7%. Az MSZP szavazók többsége támogatná a bevezetést, az összesített 57% nagyjából ötöde azonban csupán speciális feltételekkel.

Régiók szerint vizsgálva a Közép-Magyarországon élők támogatják legkevésbé a halálbüntetést, mely elsősorban a budapesti adatoknak köszönhető. Az összes településtípus között legmagasabb arányban ugyanis a fővárosiak ellenzik a bevezetést és mindössze 36%-uk áll az abszolút támogatás partján.

Legmagasabb arányban az 1000 fő alatti lélekszámú településeken támogatnák a halálbüntetés új bevezetését, e kistelepüléseken a halálbüntetés-pártiak aránya (a fenntartásokkal támogatókat is beleszámítva) megközelíti a 4/5-öt. A bevezetés legnagyobb arányú támogatása elsősorban a dél-dunántúli, az észak-alföldi, valamint az észak-magyarországi régióban figyelhető meg.

A bevezetést iskolai végzettség szerint leginkább a felsőfokú oklevéllel rendelkezők ellenzik, az elutasítók e rétegben többségben vannak. Az érettségivel rendelkezők közt az elutasítás aránya csupán az egyharmadot közelíti. A halálbüntetést iskolai végzettség szerint legnagyobb mértékben a maximum 8 általánossal rendelkezők és a szakmunkásképzőt végzettek támogatják. A halálbüntetés támogatói közt mindemellett felülreprezentáltak az alacsonyabb jövedelműek.

A halálbüntetés a magyar társadalomban tehát igen magas támogatottságnak örvend, mintegy 66,5%-uk (az „igen”, valamint az „igen, de csak akkor, ha...” válaszok összesítésével létrehozott érték) támogatná annak bevezetését, az ellenzők aránya csupán 33,4%.

